

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR VE YAYIN ETİĞİ KURULU YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 – Bu Yönerge, bilimsel araştırma, çalışma, yayın ve faaliyetlerde uyulması gereken etik kurallarını ve Kastamonu Üniversitesi bünyesinde oluşturulan Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu'nun görev, yetki ve mesuliyetleri ile çalışma usul ve esaslarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

Madde 2 –Bu Yönerge, Kastamonu Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulunun aşağıda belirtilen çalışma usul ve esaslarını kapsar:

- a) Üniversite mensuplarınca yapılan veya üniversite ile ilişkisine bakılmaksızın kişilerce yürürlükteki mevzuat hükümleri uyarınca akademik unvanların elde edilmesi aşamasında ve sonrasında yapılan her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel faaliyetler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma ve yayın etiği konularını,
- b) Yüksek lisans veya doktora öğrenciliği sırasında yapılan tez ve bilimsel yayınlar ile yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma ve yayın etiği konularını,
- c) Üniversite mensuplarınınca yurtiçinde ve yurtdışında her çeşit basın, görsel ve işitsel yayın organlarında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her tür yayımla ilgili yayın etiği meselelerini,
- d) Etik Kurul Onay Belgesinin düzenlenmesini ve verilmesini.

Dayanak

Madde 3 -Bu Yönerge, 4/11/1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 12. , 14. ve 42. maddeleri ile Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4-Bu Yönergede geçen;

- a. Üniversite: Kastamonu Üniversitesini,
- b. Rektör: Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü,
- c. Senato: Kastamonu Üniversitesi Senatosunu,
- d. Birim: Kastamonu Üniversitesine bağlı Enstitü, Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu, Koordinatörlükler ve Merkezlerini,
- e. Mensup: Kastamonu Üniversitesi akademik personeli ve öğrencilerini,
- f. Etik Kurul: Kastamonu Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulunu,
- g. Başkan: Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu Başkanı'nı,
- h. Başkan Yardımcısı: Kastamonu Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu Başkanı'nın kendisine yardımcı olmak üzere seçtiği Etik Kurul üyesini,

- i. Üye: Kastamonu Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu üyesini,
- j. Etik Kurul Sekreteryası: Kastamonu Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulunun yazışmalarını yürütmekle ve belgelerini muhafaza etmekle yükümlü sekreteryayı,
- k. Sorumlu Araştırmacı: Etik Kurul'a değerlendirilmek üzere sunulmuş olan araştırma teklifinin her türlü mesuliyetini (bilimsel, idari, mali, hukuki ve etik) taşıyan araştırmacıyı,
- l. Yardımcı Araştırmacı: Etik Kurul'a değerlendirilmek üzere sunulmuş olan araştırma önerisinin bilimsel sorumluluğunda payı olan ve araştırmanın yürütülmesinde görev alan araştırmacıyı,
- m. Katılımcı: İlgili mevzuat hükümleri uyarınca bizzat kendisinin veya yasal temsilcisinin yazılı oluru alınmak suretiyle araştırmaya iştirak edecek kişiyi,
- n. Araştırma: Etik Kurul Kararı almak üzere Etik Kurula sunulan başvurularda her türlü anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film, ses kaydı, vb. toplama teknikleri ile yapılacak her türlü bilimsel araştırma ve çalışmalar ile ilgili araştırma etiği konuları kapsamında bulunan bilimsel çalışmalarını,
- o. Uzman: Etik Kurula sunulan araştırmaların değerlendirilmesinde görüşlerinden yararlanılacak olan ve ilgili alanlarda uzmanlaşmış, Üniversite içinden veya dışından bilim insanlarını,
- p. Hakem: Etik Kurula sunulan çalışmayı yöntem, içerik, özgünlük ve etik açıdan inceleyerek görüşlerinden yararlanılacak olan, Üniversite içinden veya dışından bilim insanlarını,
- q. Karar: Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği kararlarını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurulun Amacı, Görevleri, Yapısı ve Çalışma Biçimi

Kurulun Amacı

Madde 5-Etik Kurul'un amacı, bir araştırmaya katkı sunan katılımcıların yürütülecek araştırma öncesinde, esnasında ve sonrasında temel hak ve hürriyetlerinin korunması ilkesi doğrultusunda bilgilendirilerek onam ve rızalarının alınması, tarihi eserler ve kültür varlıkları üzerinde yapılacak her türlü bilimsel araştırma ve çalışmalarda çevrenin korunması ve aynı zamanda halkın güvenliğinin ve sağlığının gözetilmesi hususlarında çalışmayı etik açıdan değerlendirmek ve çalışmanın etik ilkelere uygunluğu konusunda karar vermektir.

Kurulun Görevleri

Madde 6- Kurulun görevleri şunlardır:

- (1)Etik ihlal iddialarını incelemek; inceleme kapsamında rektörlük aracılığıyla gerektiğinde bilirkişi veya uzman görüşü almak, ilgili kişi ve kurumlarla yazışmalar yapmak, bilgi istemek ve inceleme kapsamında gerekli diğer işlemleri yapmak,
- (2)İnceleme sonucunda alınan kararları rektöre sunmak,
- (3)Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere rektöre teklifte bulunmak,
- (4)*Sosyal ve Beşeri Bilimlerde yapılacak olan bilimsel araştırma, proje, tez çalışması ve yayım faaliyetleri ile ilgili Etik Kurul Onay Belgesi* gerektiren başvurularda her türlü anket, test, ölçek,

mülakat, gözlem, resim, çizim, video film, ses kaydı ve benzeri veri toplanmasında kullanılan yazılı, sözlü, sesli veya görüntülü ölçüm araçlarını ve içeriğini kurulun görev, yetki ve sorumlulukları açısından incelemek, etik açıdan uygun olup olmadığını değerlendirmek.

- (5) Proje başvuru değerlendirmesi için standart formlar oluşturmak,
- (6) Başvuruları ön incelemeden geçirecek, uygun olanları değerlendirmek üzere, başvuru konusu ile ilgili hakemlere göndermek,
- (7) Etik Kurul'a gönderilen hakem raporlarına istinaden başvurunun etik açıdan ihlal içerip içermediği ile ilgili karar vermek,
- (8) Katılımcıların çalışma ile ilgili olurlarının alınmasını talep etmek,
- (9) Katılımcıların reşit olmaması durumunda, ebeveynlerinin veya yasal temsilcilerinin çalışma hakkında bilgilendirilmesi ve olurlarının alınmasını talep etmek,
- (10) Araştırma süresince ve sonrasında katılımcıların haklarının korunmasını sağlamak,

Kurulun Yapısı

Madde 7 - (1) Kurul, Kastamonu Üniversitesi bünyesinde ilgili bilim alanlarında görev yapan profesör unvanına sahip öğretim üyeleri arasından iki yıllık süreyle Rektör tarafından görevlendirilen yedi üyeden oluşur.

- (2) Belirlenen kurul üyeleri hakkında etik ihlalinde bulduklarına dair kesinleşmiş bir adli veya idari karar bulunmamalıdır.
- (3) Etik kurallarına aykırı eylemi tespit edilen Etik Kurulu üyesinin görevi, Rektörün bu konudaki kararının kendisine tebliği ile sona erer.
- (4) Görev süresi biten bir üye aynı usulle yeniden görevlendirilebilir. İzinatsız ve özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan veya en az altı ay süreyle izinli olan üyenin, üyeliği kendiliğinden sona erer. Herhangi bir sebeple boşalan üyelik için, aynı usulle yeni üye atanır.
- (5) Etik Kurul Başkanı Rektör tarafından atanır. Başkanın görevinin sona ermesi veya herhangi bir sebeple başkanlıktan ayrılması durumunda aynı usullerle yeniden Başkan seçilir. Her kurul başkanı, kendi üyeleri arasından bir kişiyi başkan yardımcısı olarak seçer. Başkanların görevinin sona ermesiyle birlikte başkan yardımcılığı görevi de sona erer.
- (6) Etik kurulunun sekretaryası Kastamonu Üniversitesi Hukuk Müşavirliği tarafından yürütülür.

Çalışma Biçimi

Madde 8 -(1) Kurul, ayda bir olmak üzere üye sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Olağan toplantılar dışında, gerekli görülen hallerde, Başkanın çağırısı ile kurul toplanabilir. Oylamada çekimsiz oy kullanılmaz. Oy eşitliği halinde başkanın oyu yönünde karar verilmiş kabul edilir.

- (2) Toplantı, kapalı usulde yapılır. Üyeler, inceleme konusu dosyanın içeriğini Kurul toplantısı dışında başkalarıyla tartışamaz ve dosyaların içeriği hakkında bilgi veremez.
- (3) İlan edilen toplantı gününden bir hafta öncesi mesai saati bitimine kadar eksiksiz teslim edilen dosyalar, ilk Kurul toplantısı gündemine alınır.
- (4) Başkan ve yardımcısı, Kurul'a yapılan başvuruları inceler, başvuru konusuna göre her başvuru için bir rapor türü görevlendirir. Rapor türü, toplantı öncesi bir inceleme raporu düzenleyerek, Kurul üyelerine elektronik veya matbu olarak iletir.
- (5) Rapor türü, toplantıda Kurula söz konusu başvuru ile ilgili bilgi verir. Kurulun incelediği dosya ile ilgili oluşan görüş, gerekçesiyle birlikte kesin rapora dönüştürülür.
- (6) Kurul, kendisine yapılan başvuruları en geç üç ay içerisinde karara bağlar.
- (7) Dosya ile ilgili hazırlanan rapor, toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır.
- (8) Kurul tarafından düzeltilmesi ya da eksikliklerinin tamamlanmasına karar verilen araştırma

önerilerinin, araştırmacılar tarafından düzeltilerek tekrar Kurula başvurusu yapılabilir ve bu başvuru, yapılan ilk toplantıda yeniden değerlendirilir.

(9) Gerek görülen hallerde Kurul dışından uzmanların ya da danışmanların görüşüne başvurulabilir. Bu kişiler, toplantıya davet edilebilecekleri gibi yazılı görüşleri de alınabilir. Ancak kurula davet edilen ya da görüşüne başvuru uzman, rapor türü veya danışmanların Kurulda oy hakları yoktur. İlgilinin çalıştığı bilim alanında öğretim üyesi bulunmaması halinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca etik ihlal iddiasının hukuki anlam ve kapsamına ilişkin olarak bir hukukçu bilirkişi de görevlendirilebilir. Birden fazla bilirkişi atanması halinde her bilirkişi ayrı rapor tanzim eder.

(10) Bilirkişiler dosya kendilerine ulaştığı andan itibaren en geç bir ay içerisinde konuya ilişkin raporunu kendisine gönderilen örneğe uygun olarak hazırlayıp gönderirler. Bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en çok bir ay uzatılabilir.

(11) Aşağıdaki kişiler bu düzenleme kapsamında yapılan incelemelerde bilirkişi ve uzman olarak görevlendirilemez:

- a) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları ve doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,
- b) İlgilinin kendi üniversitesinde görev yapan öğretim üyeleri,
- c) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) kan veya sıhrî hısımları,
- ç) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler.

(12) Kurul üyesinin kendisinin ve/veya ikinci derece dâhil kan ve kayın hısımları ile evlatlıklarının araştırmalarının görüşülmesi ve oylanması sırasında söz konusu üye, toplantıya katılamaz ve bu durum ilgili üye için Kurul toplantısında devamsızlık olarak kabul edilmez.

(13) Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu üyeleri kendileriyle, kendilerinin daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle ve etik ihlalde bulunduğunu iddia ettikleri kişilerle ilgili etik ihlali iddialarının görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

Madde 9 – (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

(a) **İntihal:** Başkalarının fikirlerini, metodlarını, verilerini, uygulamalarını, yazılarını, şekillerini, grafiklerini veya eserlerini sahiplerine bilimsel kurallara uygun biçimde atfı yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseriymiş gibi sunmak,

i Kaynak Göstermeden Yapılan İntihaller;

- a) **Mevcut Yazı:** Farklı kaynaklardan alarak kendine ait gibi göstermek,
- b) **Zayıf/Yetersiz Gizleme (Kılık Değiştirme Saklama):** Paragraf içindeki anahtar kelimeleri değiştirerek gizlemek,
- c) **Fotokopi:** Belli bir kaynaktan hiç bir değişiklik yapmadan bir bölümü aynen almak,
- d) **Emek Tembelliği:** Orijinal çalışma için çaba sarf etmek yerine çalışmanın büyük bir kısmını başka kaynaklardan alıntılarla doldurmak,
- e) **Aşırma (plagiarizm):** Başkalarının metodlarını, yöntemlerini, yazılarını ve şekillerini çalışmanın sahibine uygun atfın yapılmaması ve yararlanılan bilginin kendisine aitmiş gibi kullanması olarak ifade etmek.

ii Kaynak Göstererek Yapılan İntihaller;

- a) **Unutulan Dipnot:** Kaynağın tam künyesini vermeyerek sadece yazar adını vererek

kaynağın orijinaline ulaşılma ihtimalini ortadan kaldırmak,

b) **Yanlış Bilgilendirme:** Yanlış künye vererek kaynağın orijinaline ulaşılma ihtimalini ortadan kaldırmak,

c) **Becerikli Atf Yapma:** Yazarın tüm kaynaklara atf yapması, turnak işareti kullanması fakat araştırmanın hiçbir orijinal fikir içermemesi,

d) **Mükemmel Suç:** Yazarın bazı yerlerde kaynaklara atf yapması fakat yazının kalan kısımlarındaki analizlerin kendine ait olduğu fikrini yaratma düşüncesiyle bazı kaynaklara atf yapmaması.

(b) **Sahtecilik:** Araştırmaya dayanmayan veriler üretmek, sunulan veya yayınlanan eseri gerçek olmayan verilere dayandırarak düzenlemek veya değiştirmek, bunları rapor etmek veya yayımlamak, yapılmamış bir araştırmayı yapılmış gibi göstermek,

(c) **Çarpıtma:** Araştırma kayıtları ve elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan yöntem, cihaz ve materyalleri kullanılmış gibi göstermek, araştırma hipotezine uygun olmayan verileri değerlendirmeye almamak, ilgili teori veya varsayımlara uydurmak için veriler ve/veya sonuçlarla oynamak, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,

(d) **Tekrar yayım:** Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,

(e) **Dilimleme:** Bir araştırmanın sonuçlarını araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde, uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak ve birbirine atf yapmadan çok sayıda yayın yaparak akademik sınav ve terfilerde ayrı eserler olarak sunmak,

(f) **Haksız yazarlık:** Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek, aktif katkısı olan kişileri yazarlar arasına dâhil etmemek, yazar sıralamasını gereksiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini yayım sırasında veya sonraki baskılarda eserden çıkarmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

(g) **Uydurma:** Araştırmada bulunmayan verileri oluşturarak rapor etmek veya yayımlamak,

(h) **Destek belirtmeme:** Desteklenerek yürütülen araştırmalardan oluşturulan sunum ve yayınlarda destek veren kurum veya kuruluşların desteğini belirtmemek,

(i) **Yazar adlarında değişiklik yapma:** Araştırma ve makalede ortak araştırmacı ve yazarların yazılı görüş birliği olmadan, araştırmada aktif katkısı bulunanların isimlerini çıkartmak veya yazarlıkla bağdaşmayacak katkı nedeniyle yeni yazarlar eklemek veya yazar sıralamasını değiştirmek,

(2) **Diğer etik ihlal türleri şunlardır:**

a) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmalarını, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,

b) İnsan üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarda hasta haklarına saygı göstermemek,

c) İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,

ç) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,

d) Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,

e) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,

f) Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak,

g) Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak,

h) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,

ı) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,

i) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak.

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Haller

Madde 10 - Bir başkasının özgün üslup ve ifadesinin aynen kullanılmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kurula Başvuru ve Değerlendirme

Başvuru

Madde 11 - (1) Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kuruluna ulaşan etik ihlal iddiaları ve *Etik Kurul Onay Belgesi* talebi kurul tarafından incelenir. Söz konusu etik ihlal iddiaları ve Etik Kurul Onay Belgesi istenen proje başvuruları ile ilgili tüm bilgi ve belgeler kurula zamanında iletilmek zorundadır. Kurula yapılan her başvuru için bir dosya açılır.

(2) Kastamonu Üniversitesine gönderilen ve etik ihlal iddiası içeren şikâyet ve ihbar dilekçelerinde, kişilerin doçentlik başvuru sürecinin devam ettiğinin de belirtilmesi halinde hakkında etik ihlal iddiası bulunan kişinin devam eden bir doçentlik başvurusunun bulunup bulunmadığı hususu *Kastamonu Üniversitesi* tarafından derhal Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'ndan sorulur. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı tarafından devam eden doçentlik başvurusunun bulunduğu bildirilmesi halinde iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'na gönderilir.

(3) Etik ihlali iddiası sebebiyle hakkında inceleme başlatılan kişilerden iddialara ilişkin olarak gerekli bilgi ve belgelerle birlikte yazılı savunmaları istenir. İlgili kişiler, savunma talep yazısının kendilerine ulaştığı tarihten itibaren on beş gün içerisinde savunmalarını vermedikleri ve ek süre talep etmedikleri takdirde, bu durumun savunma istem yazısında belirtilmesi şartıyla kurul, diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verebilir. Hakkında inceleme başlatılanlar, yazılı savunmalarını sunmak üzere iddiaları içeren evrakın bir örneğinin kendilerine verilmesini talep etmeleri halinde, incelemeyi yürüten Etik Kurulu tarafından savunma istenmesi yönünde bir karar alınmaksızın da doğrudan yazılı savunmalarını sunabilirler. Ancak bu halde bu kişilerden yeniden yazılı savunma istenmeden de incelemeye devam edilebilmesi için, iddiaları içeren evrakın teslimine ilişkin tutanakta, teslim tarihinden itibaren on beş gün içerisinde savunmasını vermedikleri takdirde diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verileceğinin açıkça belirtilmesi şarttır. Gerekli görülen hallerde savunma sözlü olarak da alınabilir.

(4) Alınacak kararlar, Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulunda tartışmaya açıldıktan sonra oylanır ve kurul üyelerince imzalanır. Karara muhalif kalan üye karşı oy gerekçesini yazmak zorundadır.

- (5) Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulunca alınan nihai kararlar inceleme raporu niteliğinde olup, bu kararlar onaylanmak ya da başka bir karar alınmak üzere Rektöre sunulur.
- (6) Kurul üyeleri, uzman ve bilirkişiler yaptıkları incelemeyle ilgili edindikleri bilgi ve belgeleri açıklayamazlar.
- (7) Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulunun inceleme sürecinde diğer kurum ve kuruluşlarla olan her türlü yazışmalar Rektörlük aracılığıyla yapılır.
- (8) Etik ihlali iddiasında bulunan kişi ve kuruluşlar, müracaatları ile ilgili olarak alınan kararlar hakkında Rektörlük tarafından ilgili birim ve kurumlarla birlikte bilgilendirilir.

Etik Kurul Onay Belgesi İçin Başvuru Süreci

- (9) Katılımcılarla yüz yüze veya bilgisayar ortamında gerçekleştirilecek her türlü anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film ve ses kaydı niteliğindeki veri toplama yöntemleriyle yapılan bilimsel araştırma ve çalışmaların etik açıdan değerlendirilebilmesi için, araştırmacıların çalışmaya başlamadan önce Kurula başvuru yapması gerekir.
- (10) Etik Kurul tarafından incelenmesi istenilen araştırma önerilerinin başvurusu, araştırmacının bilimsel, idari ve etik sorumluluğunu üstlenen sorumlu araştırmacılar tarafından elektronik ortamda ya da ıslak imzalı basılı kopya şeklinde Birim Amirlerine teslim etmek suretiyle, Birim Amirleri aracılığıyla yapılır.
- (11) Kurula başvuru yapılırken; aşağıda istenilen belgeleri Kurulun WEB sayfasından temin ederek sorumlu araştırmacı başvuru yapmalıdır:
 - a) Başvuru Üst Yazısı: Sorumlu araştırmacı tarafından doldurulur ve imzalanır.
 - b) Başvuru Kontrol Listesi: Sorumlu araştırmacı tarafından doldurulur ve imzalanır.
 - c) Başvuru Formu: Başvuru formu araştırma önerisi için gerekli olan ekleriyle birlikte eksiksiz bir biçimde doldurulur ve sorumlu araştırmacı tarafından imzalanır.
 - d) Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu (BGOF): Araştırma verileri doğrudan katılımcılardan toplanacaksa yetişkin katılımcılar için Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu, reşit olmayan katılımcılar için Ebeveyn/Yasal Temsilci Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu ve Çocuk Rıza Formu eklenir.
 - e) Araştırmacıların Özgeçmişleri: Araştırmacıların akademik özgeçmişleri YÖKSİS formatında başvuruya eklenir.
 - f) Anket/Ölçek Giriş Yazısı: Çalışmada anket ve/veya ölçek kullanılacaksa formata uygun olarak hazırlanarak başvuruya eklenir.
 - g) Özgeçmişlerde son sayfaya mavi renkli kalem ile unvan, ad, soyad ve tarih yazılıp imzalanır.
 - h) Başvuruya ek olarak, hazır anket veya ölçek kullanılacaksa bu anket ve ölçeklerin sahiplerinden kullanım izni yazısı alınarak başvuruya eklenir. E-posta ile alınmış izin yazısı da kabul edilir.
 - i) Çalışmada mülakat yapılacaksa mülakat sırasında sorulacak sorular yazılı olarak Etik Kurula sunulur.
 - j) Ayrıca çalışma bir kurumda uygulanacaksa kurumdan izin alınarak başvuru ile birlikte sunulur.
 - k) Tez çalışmaları için enstitüden çalışmanın tez konusu olduğunu gösteren belge başvuruya eklenir.
 - l) Çalışmanın destekleyicisi bir proje ise proje kabul belgesi başvurunun ekinde sunulur.
- (12) Eksik belge ile yapılan başvurular kabul edilmez.
- (13) Üniversite dışından başvuran araştırmacılar başvuru belgelerini Hukuk Müşavirliği Etik Kurul Sekreteriyasına iletir.
- (14) Üniversite dışındaki araştırmacıların başvuruları, ancak araştırmacının kurumunda Etik Kurul'un olmaması ve araştırmacının bunu belgelemesi durumunda kabul edilir.
- (15) Çevre, tarihi eser ve kültür varlıklarını etkileyecek çalışmalarda önce yetkili birimlerden yazılı izinler alınır.

- (16) Çalışmanın başlangıç tarihi, etik kurul izninin alınmasından sonra olmalıdır.
- (17) Başvuru, ön değerlendirme kontrol listesinde eksiği olmayan başvurular incelenmek hakeme/hakemlere gönderilir.

Ön İnceleme ve Değerlendirme

Madde 12-(1) Etik Kurul, başvuruyu istenen belgeler açısından ön incelemeye tabi tutar. Ön incelemesi tamamlanan ve başvurusu uygun olan dosyalar sorumlu araştırmacılar tarafından elektronik olarak ya da şahsen Etik Kurul'a gönderilir.

- (2) Etik Kurul, gerek gördüğü durumlarda değerlendirilmekte olan araştırma önerisini yapan araştırmacılarından ya da konu ile ilgili uzmanlardan görüş alabilir. Gerekirse, araştırma önerilerini etik ilke ve kurallara açısından değerlendirmek üzere uzmanlara gönderebilir.
- (3) Başvurudan önce uygulamaya konmuş çalışmalar değerlendirmeye alınmaz ve geçmişe dönük olarak hiçbir şekilde Etik Kurul izni verilmez.
- (4) Kurul, başvurusu yapılan araştırma projelerini çalışmanın amacı, yöntemi, yararları ve olası tehlikelerini, bütçesini göz önünde bulundurarak etik açıdan değerlendirir. Değerlendirme sonucunda "Uygun", "Düzeltilmesi Gerekir", "Görevsizlik", ya da "Uygun Değildir" şeklinde karar verir. Başvurusuna "Düzeltilmesi Gerekir" kararı verilen sorumlu araştırmacı, gerekli düzeltmeleri yaparak veya eksiklikleri gidererek tekrar Kurula başvuru yapabilir.
- (5) Kurul, araştırmada değişiklik yapılmasını talep ederse istenen değişiklikleri sorumlu araştırmacıya elektronik ortamda bildirir.
- (6) Etik Kurul'un değişiklik yapılmasını istemesi durumunda, başvuru düzenlenerek sorumlu araştırmacı tarafından elektronik ortamda yeniden sisteme kaydedilerek ya da şahsen Etik Kurul'a teslim edilir ve Etik Kurul tarafından ilk toplantıda yeniden değerlendirilmeye alınır.
- (7) Araştırmanın düzeltilmesi ya da yeniden düzenlenmesinden sonra tekrar başvurulması yönünde düzeltme kararı alınmışsa, talep edilen düzeltmeler ve düzenlemeler açık bir şekilde belirtilir.
- (8) Etik Kurul karar verirken konuyla ilgili tüm yasal düzenlemeleri, mesleki etik kodları, ulusal/uluslararası bildirme ve duyurular ile etik değer ve ilkeleri göz önünde bulundurur.
- (9) Kurul, dosya ile ilgili kararını aldıktan sonra, sorumlu araştırmacı dosyasının sonuç kararını Kurul'dan alır. Sonuç, ayrıca sorumlu araştırmacıya elektronik ortamda bildirilir.
- (10) Kurul kararının "Uygun" olması durumunda ıslak ya da elektronik imzalı etik onay belgesi Kurul'dan alınır.
- (11) Kurul, gerekli gördüğü durumlarda onay verdiği araştırmaları izleyebilir ve gelişme raporu isteyebilir. Bu raporların Kurul'a ulaştırılmasından, sorumlu araştırmacı sorumludur. Kurul Başkanı gelişme raporlarını inceleyerek söz konusu araştırmanın orijinal başvuruya uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini inceler. Başkan gerek gördüğünde, araştırmanın uygulanmasını gözleme kararı alınmasını Kurul'a tavsiye edebilir. Gözlem süreci Kurulca belirlenecek esaslar çerçevesinde yürür. Başkan, gelişme raporu incelemesi sonucunda etik kurallara uymadığını saptadığı araştırmaların sonlandırılması ve ilgili birimlere bilgi verilmesi için durumu Kurul gündemine getirir.
- (12) Çalışma onay aldıktan sonra ölçme araçlarında (anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film, ses kaydı ve benzeri) yapılacak değişiklikler tekrar Kurul'un onayına sunulmalıdır. Kurul onayına sunulmadan yapılan tüm değişikliklerin yasal ve idari sorumluluğu araştırmacıya aittir.
- (13) Kurulun olumlu görüş verdiği bir araştırmanın etik ilkelere uygun bir şekilde yapılmadığı tespit edilirse, kurul durumu ilk toplantısında gündemine alır ve Etik Kurul Onay belgesini iptal edebilir. Alınan karar ilgili proje ekibine ve ayrıca projenin yürütüldüğü ilgili birim/kurum amirliğine iletilir.
- (14) Araştırmacılar, elektronik ortamda değerlendirme sonucunun uygun görüldüğü kendisine bildirilmeden araştırmanın veri toplama aşamasına başlayamaz.
- (15) Toplanan verinin doğruluğundan, gizliliğinden ve veri güvenliğinden araştırmacılar sorumludur.

(16)
BEŞİNCİ BÖLÜM

**Bilimsel Araştırma Etiği Değerlendirme Ölçütleri,
Katılımcıların ve Araştırmacıların Temel Hak ve Sorumlulukları**

Bilimsel Araştırma Etiği Değerlendirme Ölçütleri

Madde 13-(1) Her çeşit bilimsel araştırma türünde yapılacak Araştırma Etiğine İlişkin Temel İlkeler şunlardır:

- Bilimsellik ilkesi: Veriler, bilimsel yöntemlerle elde edilir. Bunların değerlendirilmesinde, yorumunda ve kuramsal sonuçların elde edilmesinde bilimsel yöntemlerin dışına çıkılmaz ve sonuçlar saptırılamaz. Elde edilmemiş sonuçlar araştırma sonuçlarıymış gibi gösterilemez.
- Bilimsel araştırmalara denek olarak katılan kişilere zarar vermeme ilkesi: Araştırmalara denek olarak katılan kişilere zarar vermemek esastır. Denekler, olası riskler konusunda açık şekilde bilgilendirilmeli, katılım kararının etki ve baskı altında kalmaksızın özgürce alınması ilkesine uymaya özen gösterilmelidir.
- Toplumu ve ilgilileri bilgilendirme ve olası zararlı uygulamalar konusunda uyarma ilkesi: Araştırmacılar ve yetkililer, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak olası zararlı uygulamalar konusunda toplumu ve ilgilileri bilgilendirmek ve uyarmakla yükümlüdür.
- Araştırmalara katılmama özgürlüğü ilkesi: Araştırmacılar, kendi vicdani kanaatlerine göre zararlı sonuçlara ve/veya onaylamadıkları uygulamalara yol açabilecek araştırmalara katılmama talebinde bulunabilir.
- Kişi ve kurumların veri ve bilgilerinin gizliliğine saygı ilkesi: Yapılacak çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgilerin gizliliğine, korunmasına, nihayet bu verilerin ve bilgilerin, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanımına özen gösterilmesi gerekir.

Katılımcıların Temel Hakları

Madde 14- (1) Araştırmaya katılan katılımcılar aşağıdaki haklara sahiptir:

- Araştırma ekibinin kim/kimlerden oluştuğunu bilme hakkı,
- Araştırmanın kapsamını ve yapılaş amacını bilme hakkı,
- Araştırmanın potansiyel yararları ve olası riskleri konusunda bilgi edinme hakkı,
- Katılımın kapsamı hakkında (katılımcıdan ne yapması ve katılımın ne kadar sürmesi beklenmekte) bilgi edinme hakkı,
- Katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğunu bilme hakkı,
- İsteddiği zaman, istediği aşamada, herhangi bir yaptırımla karşılaşmaksızın araştırmaya katılmadan vazgeçebileceğini bilme hakkı,
- Sağlayacağı bilgilerin gizliliğinin ne oranda ve nasıl korunacağını bilme hakkı,
- Elde edilen verilerin nasıl kullanılacağını bilme hakkı,
- Araştırmaya veya sonuçlarına yönelik soruları ile daha fazla bilgi edinme talebini kime iletebileceğini bilme hakkı

Araştırmacıların Temel Sorumlulukları

Madde 15-(1) Sorumlu/yardımcı araştırmacılar araştırma kapsamında aşağıdaki sorumlulukları üstlenir:

- Araştırmalarını, katılımcılara minimum (günlük yaşamda normal olarak karşılaşılabilecek) risklerin üzerinde herhangi bir rahatsızlık vermeyecek şekilde tasarlamak,
- Araştırma öncesi, katılımcıları araştırmanın amacı, kapsamı, bilginin nasıl kullanılacağı ve gizliliğin nasıl korunacağı konularında bilgilendirmek,

- Hiçbir koşulda, araştırmaya katılımı zorunlu kılmamak; katılımın gönüllü olmasını sağlamak ve bu konuda katılımcıları açık bir şekilde bilgilendirmek,
- Yukarıdaki bilgilerin sağlanması sonrası, katılımcıların katılım için onaylarını almak,
- Elde edilen verilerin, katılımcılara iletildiği şekliyle kullanılması için gerekli önlemleri almak; bilgilerin amaç dışında kullanımını önlemek,
- Araştırmanın amacının başlangıç safhasında tamamıyla açıklanmamasını gerektiren bir durumda, araştırma sonrası, katılımcıları amaç konusunda hem yazılı hem de sözlü olarak ayrıntılı bir şekilde bilgilendirmek; başlangıçta amacın tamamıyla paylaşılmamasının nedenlerini katılımcılara aktarmak, katılımcıların bu konuya yönelik sorularını cevaplamak.

ALTINCI BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

Etik ihlal inceleme sonucunda yapılacak işlemler

- Madde 16- (1) Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiğine aykırı eylemlerde bulunduğu tespit edilen kişiler hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli disiplin işlemleri ile diğer idari, hukuki ve cezai işlemler Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü tarafından yapılır.
- (2) Etiğe aykırı eyleme konu olan eserle daha önce akademik unvan elde edilmiş ise kişi hakkında yapılan işlemler sonucunda alınan etik ihlal kararı sebebiyle bu unvanın geri alınıp alınmayacağı hususu da ilgili Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü tarafından değerlendirilir.
- (3) Etiğe aykırı eylemlerin gerçekleşmesi halinde asıl müellif, zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi ve kuruluşların rıza göstermesi ilgililerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.
- (4) Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiğine aykırı bir eylemin tespit edilmesi halinde Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü tarafından ilgili yayının ortak yazarlarının görev yaptıkları kamu kurumuna da bilgi verilir.
- (5) Etik ihlal kararları rektörlük tarafından en geç bir ay içerisinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

Hüküm Bulunmayan Haller

- Madde 17- (1) Bu Yönergede hüküm bulunmayan hâllerde, ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.
- (2) Doçentlik sınavına başvuruda bulunan adaylar dışında kalan kişiler hakkındaki bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin şikâyet ve ihbar başvuruları, iddiada bulunulan kişinin eylemi gerçekleştirdiği sırada bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumunca değerlendirilerek karara bağlanır.

Disiplin

Madde 18- (1) Etiğe aykırı eylemi kanıtlanan kişiler hakkında gerekli disiplin soruşturması başlatılması amacıyla ilgili kurumlara bilgi verilir.

Gizlilik

Madde 19- (1) Etik Kurulun kararları genel düzenlemeler dışında gizli olup, başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez. Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu kararları, genel düzenlemeler dışında gizlidir, etik kurulun tespitleri hakkında bu yönergede belirtilen

kişi ve kuruluşlar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez.

Etik İhlallerine İlişkin Kayıtlar

Madde 20- (1) Yukarıda sayılan etik ihlal türlerinden birini gerçekleştirdiğine karar verilen kişilere ilişkin karar ve belgeler Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp saklanır.

Yeniden İnceleme

Madde 21- (1) Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları tarafından daha önce incelenen ve esası hakkında bir karar verilen esere ilişkin aynı iddialarla yapılan başvurularda yeniden bir inceleme yapılamaz. Bu halde eserlerin ve eserlere ilişkin iddiaların tamamen aynı olduğunun Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği kurulunca tespit edilmesi şarttır.

Yürürlük

Madde 22- (1) Bu Yönerge, Kastamonu Üniversitesi Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürürlükten Kaldırılan Mevzuat

Madde 23- (1) Bu Yönerge'nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 06.07.2021 tarihli ve 2021/125 sayılı Senato Kararı ile kabul edilen "Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Yönergesi" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürütme

Madde 24- (1) Bu Yönerge hükümleri Kastamonu Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.